

Nr 430.

Av herr **Annér m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 96, med förslag till arbetstidslag för detaljhandeln m. m.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 96 med förslag till, bland annat, butikstängningslag få vi härmed anföra följande.

Den i propositionen föreslagna butiksstängningslagen överensstämmer i väsentliga delar med det förslag, som avgivits av inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga, däribland även i fråga om behandlingen av det i sakkunnigbetänkandet centrala spörsmål, som regleringen av den s. k. kioskhandeln eller rättare kvällshandeln utgör. Ifrågavarande del av de sakkunnigas förslag har såväl i flera däröver avgivna remissyttranden som också i den offentliga diskussionen utsatts för en stark kritik av i huvudsak följande innehåll:

För kioskhandelns ekonomiska bärighet har det varit av synnerlig betydelse, att kioskerna enligt gällande lagstiftning äga rätt att saluhålla tobaksvaror, låt vara endast under ordinarie butikstid; det anses att tobaken representerar omkring en tredjedel av kioskernas omsättning. Denna i stort sett fria detaljhandel vilja de sakkunniga underkasta en djupt ingripande reglering, som väsentligt försämrar kioskernas villkor, de kiosker, som vilja hålla öppet efter vanlig affärstid — och det gäller i praktiken de allra flesta — förbjudas att över huvud, och alltså även under vanlig affärstid, saluföra tobak. Bestämmelsen verkar ruinerande för en handelskår, bestående av 7 à 8,000 personer, varav en stor del på grund av ålder, sjuklighet eller eljest nedsatt arbetsförmåga befinner sig i en bekymmersam ekonomisk ställning.

Även för tidningsförsäljningen skulle lagförslaget innebära en avsevärd försämring. I Sverige säljas tidningar på vardagar i nära 5,000 orter; på kvällar och söndagar däremot tillsvidare endast i omkring 1,400 orter. En strävan gör sig givetvis gällande att utjämna detta förhållande, och det har visat sig att den enda möjligheten härvidlag är tillkomsten av nya kiosker, och statistiken visar att för varje dag tillkommer en eller annan dylik. Detta beror på att kioskerna nu få föra alla de tre stora kioskarvarugrupperna — konfektyrer och frukt, tidningar samt tobak — låt vara tobak endast till kl. 7 e. m. Alla kiosker som äro av den standard att de kunna föra tidningar (en vara som måste lämnas i kommission med returrätt och på kredit) föra f. n. tobak. Det nya lagförslaget ställer dessa kiosker i valet mellan att föra tobak och stänga kl. 7 e. m. eller att hålla öppet utanför butikstängnings-

tiden och då helt släppa tobaken, således även på dagarna. Följden blir att de kiosker, som pressen behöver för behållande och vidgande av sin försäljning på kvällar och söndagar, få sin ekonomi försvagad eller förstörd.

Propositionen föreslår i sin 11 § en fullständig koncessionering av kioskhandeln. Emot en dylik reglering av denna tala förvisso starka skäl. Vare sig avgörandet av koncessionsärenden lägges i länsstyrelsens eller polismyndighetens hand, lämnar en dylik prövning rum för intriger från enskilda intressens sida, i många fall kanske något som liknar en processföring inför administrativ myndighet, vars avgöranden ej sällan måste framstå som godtyckliga. Koncessioneringen innebär dessutom ett hittills okänt ingrepp i en fri näringsverksamhet, varigenom åt offentlig myndighet enligt sakkunnigas förslag länsstyrelse, enligt propositionen polismyndighet överlåtes att avväga huruvida det gagn för allmänheten, som en kiosk medför, uppväger »de olägenheter för annan handel, som därav uppkommer» (11 § 3 mom.).

I sistberörda bestämmelser framträder enligt vissa kritiker särskilt tydligt en betänkelig tendens, som anses genomlysa hela sakkunnigbetänkandet, nämligen att tillvarataga tobakshandlarkårens intresse på bekostnad av kioskhandlarnas. Det göres jämväl gällande, att det för de sakkunniga varit en viktig synpunkt att genom tobaksvarans borttagande från de tillåtna s. k. kioskvarorna förbehålla tobakshandeln åt de egentliga tobakshandlarna utan att de sakkunniga bekymra sig mycket vare sig om att ett allmänhetens berättigade intresse härigenom åsidosättes eller att en annan detaljhandlarkår, som ur sociala synpunkter är förtjänt av lika mycket omtanke som tobakshandlarna, ställes inför total ekonomisk misär. Härtill kommer att utanför de större städerna kioskhandlarna skulle åsamkas svårigheter utan att de egentliga tobakshandlarna därav skulle draga fördel, helt enkelt därför att de sistnämnda endast finnas och kunna finnas i större orter.

Utän att vilja i alla avseenden göra den sålunda framförda kritiken till vår egen, anse vi oss kunna uttala, att densamma i stort sett synes oss befogad, och att den i lika hög grad drabbar propositionen som de sakkunnigas förslag. Den mest ändamålsenliga lösningen av kvällshandelns problem synes oss vara, att denna i sin helhet, t. ex. genom ett tillägg till lagens 2 §, undantages från lagens tillämpning, varvid en sådan definition av kvällshandel bör givas, att därmed avses försäljning, som uteslutande omfattar de i lagens 11 § 3 mom. 1) och 3) styckena angivna varorna (alltså även tobak).

Skulle emellertid koncessionstvång anses oundgängligt hålla vi före att tobaksvaror böra upptagas bland de s. k. kioskvaror, som enligt lagens 11 § 3 mom. 1) stycke må försälas av kiosker efter den vanliga affärstiden. Den omständigheten, att en sådan bestämning av kioskvarorna skulle i viss mån förbättra kioskhandelns ställning i förhållande till nu gällande lagstiftning, synes oss icke böra utgöra hinder för en anordning, som otvivelaktigt fyller ett allmänhetens legitima behov. Vi erinra om att denna vår synpunkt enligt remissyttranden delas av socialstyrelsen, kommerskollegium, kooperativa förbundet och svenska tidningsutgivareföreningen.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i lagförslaget, att tobaksvaror intagas i uppräknigen av de s. k. kioskvarorna i lagens 11 § 3 mom. 1) stycke.

Stockholm den 28 mars 1939.

Wilh. Annér.

Ivar Anderson.

Elof Lindberg.
